Lietas Nr. A420428813
Lietas arhīva Nr. A42-01425-14/26

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014. gada 27. jūnijā

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnesis Romāns Dončenko,

piedaloties pieteicējas SIA „Gandrs" pilnvarotajam pārstāvim /pers. A/,

atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts ieņēmumu dienesta – pārstāvei /pers. S/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA „Gandrs" pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2013. gada 21. jūnija lēmuma Nr. 22.8/L-15838 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk arī – VID vai Iestāde) Nodokļu kontroles pārvalde veica SIA „Gandrs" (turpmāk arī – Sabiedrība vai pieteicēja) datu atbilstības pārbaudi par 2010. gada jūliju, oktobri, novembri, 2011. gada janvāri un februāri, un konstatēja neatbilstības starp nodokļu maksātāja pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) deklarācijās deklarēto un Iestādes rīcībā esošo informāciju.

Ar VID Nodokļu kontroles pārvaldes Datu atbilstības pārbaužu daļas vadītājas 2013. gada 11. aprīļa lēmumu Nr. 23.30/5372 (turpmāk – Sākotnējais lēmums) Sabiedrībai papildu nomaksai budžetā aprēķināts PVN 2609,25 Ls un nokavējuma nauda 1257,66 Ls par 2010. gada jūlijā deklarētajiem darījumiem ar SIA „T6 Industriālais Parks" (turpmāk – SIA „T6 IP").

[2] Nepiekrītot pieņemtajam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja Iestādes ģenerāldirektorei, norādot, ka pārbaudē nepamatoti tika ierobežotas Sabiedrības tiesības veikt priekšnodokļa atskaitījumus par darījumu ar SIA „T6 IP".

Ar VID ģenerāldirektores 2013. gada 21. jūnija lēmumu Nr. 22.8/L-15838 (turpmāk arī – Lēmums) Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts, norādot turpmāko.

[2.1] Lietā konstatēto apstākļu kopums norāda uz to, ka notikusi tikai rēķinu, līgumu, pieņemšanas un nodošanas aktu noformēšana, nevis reāli darījumi.

SIA „T6 IP" valdes loceklis /pers. E/ paskaidrojumos VID noliedzis saimnieciskās darbības veikšanu minētajā komercsabiedrībā, tostarp darījumus ar pieteicēju un pilnvarojumu izsniegšanu. SIA „T6 IP" rēķini izrakstīti septiņus mēnešus pēc pieņemšanas un nodošanas aktu noformēšanas, kas liecina par būtiskām neatbilstībām un darījumu neesamību. Minētajos rēķinos un pieņemšanas un nodošanas aktos norādīti atšķirīgi darbu izpildes datumi. Rēķinos nav norādīta torņu izsniegšanas vieta, pārvadātājs. Nav saprotami un identificējami darījumu apstākļi.

VID ieguvis informāciju, ka SIA „T6 IP" nebija darbaspēka un materiāltehnisko resursu saimnieciskās darbības veikšanai un pakalpojumu sniegšanai pieteicējai. SIA „T6 IP" 2009. gadā nav sniegusi PVN deklarācijas, nav deklarējusi iespējamos apakšuzņēmējus, kā arī nav uzrādījusi ar PVN apliekamus darījumus, tostarp arī ar pieteicēju.

Tādējādi no VID rīcībā esošajiem objektīvajiem pierādījumiem secināms, ka SIA „T6 IP" rekvizīti izmantoti faktiski neesošu darījumu noformēšanai. Līdz ar to ieraksti pieteicējas grāmatvedības reģistros veikti, izmantojot nepatiesu informāciju saturošus rēķinus, kas nav atzīstami par grāmatvedības attaisnojuma dokumentiem.

[2.2] Lietā konstatēto apstākļu kopums liecina par to, ka pieteicēja zināja vai tai vajadzēja zināt, ka tā piedalās ar PVN izkrāpšanu saistītā darbībā.

[3] 2013. gada 19. jūlijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] VID Lēmumu pamatojusi vienīgi ar /pers. E/ sniegto paskaidrojumu. Vienlaikus nav apšaubāms, ka SIA „T6 IP" bija atvērts norēķinu konts, izsniegtas norēķinu kartes, pieteicējas pasūtītie darbi ir izpildīti.

[3.2] Pienākums sagatavot un izsniegt rēķinu ar PVN apliekamam darījumam ir apliekamajai personai, proti, SIA „T6 IP". Pieteicēja samaksu atbilstoši līgumam un saņemtajiem rēķiniem veica pilnā apmērā ar trim maksājuma uzdevumiem 2010. gada 22. jūlijā, 25. oktobrī un 10. novembrī. Līdz rēķinu iesniegšanai SIA „T6 IP" nebija tiesību aprēķināt un pieprasīt jebkādas sankcijas par maksājuma kavējumu no pieteicējas. Maksājuma uzdevumu noraksti tika iesniegti pārbaudes veicējiem. Nav saprotams un Lēmumā nav atspoguļots, kāpēc VID neatzīst maksājumu veikšanu.

[3.3] Līdz rēķinu saņemšanai pieteicēja neiekļāva šo darījumu priekšnodokļa atskaitēs un tai nebija pienākuma veikt samaksu atbilstoši likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" (turpmāk – PVN likums) un Civillikuma normām. Tādējādi pieteicēja no savas puses nav norādījusi nepatiesu informāciju, nedz arī sekmējusi šādu darbību veikšanu no otra darījuma dalībnieka puses.

[3.4] Darījums faktiski ir noticis, kāpšanas tornis ir uzbūvēts un tiek ekspluatēts. Samaksa atbilstoši līgumam un rēķiniem ir veikta. Visas pazīmes liecina par reāli notikušu un abpusēji izpildītu darījumu.

[3.5] Visi Lēmumā uzskaitītie pārkāpumi ir pieļauti trešās personas – SIA „T6 IP" – rīcības dēļ. Pieteicēja nevar būt atbildīga par otras līguma puses attiecībām ar valsts iestādēm un lietvedības vešanu. Pieteicēja panāca līguma saistību izpildi un izpildīja savas saistības.

[3.6] Pieteicēja vai pieteicējas amatpersonas nav atzītas par vainīgām saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa vai Krimināllikuma normām, līdz ar to Lēmumā izvirzītais apgalvojums par pieteicējas līdzdalību PVN izkrāpšanas procesā ir nepamatots, un tas aizskar pieteicējas reputāciju.

[3.7] Pieteicēja atsaucas uz Eiropas Savienības tiesas (turpmāk – ES tiesa) un Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Augstākā tiesa) judikatūru.

[4] 2013. gada 26. augustā tiesā saņemts lestādes paskaidrojums par pieteikumu, kurā norādīts turpmākais.

[4.1] VID ir ieguvis un vispusīgi izvērtējis pierādījumus, lai apstrīdētu Sabiedrības darījumu ar SIA „T6 IP". Tas, ka VID neinterpretē šos pierādījumus tā, kā to vēlētos pieteicēja, nenozīmē, ka VID nav objektīvi un pilnīgi izvērtējis lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus.

[4.2] Priekšnodokļa atskaitīšanas tiesību ierobežošana nav pieteicējas atbildība par darījumu partneru pieļautiem pārkāpumiem. Šis ierobežojums ir noteikts par tiesību normās noteiktu obligātu priekšnoteikumu trūkumu, kas liedz personai īstenot tiesības uz priekšnodokļa atskaitīšanu. Personai ir jāveic visas iespējamās darbības, lai pārliecinātos, ka tai šo tiesību izmantot nav šķēršļu.

[4.3] Par to, ka Sabiedrība zināja vai tai vajadzēja zināt, ka tā piedalās dokumentu noformēšanā par faktiski neesošu darījumu, liecina apstākļi, kuri nav izskaidrojami ar nejaušību, proti, ka SIA „T6 IP" nebija materiāltehnisko un darbaspēka resursu, amatpersonas norāda uz saimnieciskās darbības neveikšanu, SIA „T6 IP" struktūrvienību neesamība un neatrašanās juridiskajā adresē, pieteicējas amatpersonas vispārīgu informāciju saturošais paskaidrojums un būtiski trūkumi dokumentu noformēšanā.

[5] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis uzturēja pieteikumu, bet lestādes pārstāve to neatzina.

[6] Tiesas sēdē tika nopratināts liecinieks /pers. G/.

Motīvu daļa

[7] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[8] Tiesa konstatē, ka VID Lēmumu pieņēmis, jo netiek atzīts pieteicējas deklarētais darījums ar SIA „T6 IP". Savukārt pieteicēja nepiekrīt šādam viedoklim. Tātad lietā ir izšķirams jautājums par to, vai Sabiedrība bija tiesīga atskaitīt kā priekšnodokli attiecīgās summas par darījumu ar minēto komersantu.

[9] Likuma „Par grāmatvedību" 2. panta pirmā un otrā daļa (*šeit un turpmāk tiesību normas izteiktas redakcijā, kas bija spēkā darījumu veikšanas laikā, ja nav atrunāts citādi*) noteic, ka uzņēmuma grāmatvedībai ir uzskatāmi jāatspoguļo visi uzņēmuma saimnieciskie darījumi un īpašuma stāvoklis. Grāmatvedība ir jākārto tā, lai grāmatvedības jautājumos kvalificēta trešā persona varētu gūt skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli un tā saimnieciskajiem darījumiem noteiktā laika posmā, kā arī lai varētu konstatēt katra saimnieciskā darījuma sākumu un izsekot tā norisi. Grāmatvedības sniegtajai informācijai jābūt patiesai, salīdzināmai, savlaicīgai, nozīmīgai, saprotamai un pilnīgai.

Atbilstoši minētā likuma 7. panta pirmajai daļai grāmatvedības reģistros nedrīkst izdarīt ierakstus, kuri nav pamatoti ar attaisnojuma dokumentu. Attaisnojuma dokumentā jābūt noteiktiem rekvizītiem: uzņēmuma nosaukumam, reģistrācijas numuram, dokumenta nosaukumam, numuram un datumam, saimnieciskā darījuma aprakstam un pamatojumam, saimnieciskā darījuma mērītājiem, atbildīgo personu parakstiem.

No minētajām tiesību normām secināms, ka uzņēmuma grāmatvedība ir jākārto tā, lai no tās varētu gūt skaidru priekšstatu par konkrētā uzņēmuma darījumiem, to norisi, tostarp grāmatvedībā ir jāatrodas dokumentiem, kas satur nepieciešamo informāciju par darījumiem. Tāpēc dokumentus, kuros norādīta nepatiesa informācija, nevar atzīt par ticamiem darījumu esamību apliecinošiem dokumentiem, neskatoties uz to, kura persona ir vainojama nepatiesas informācijas uzrādīšanā.

[10] PVN likuma 1. panta 9. punkta „a" apakšpunktā noteikts, ka priekšnodoklis ir PVN summa, kas norādīta apliekamajai personai izrakstītajā PVN rēķinā par iegādātajām precēm vai saņemtajiem pakalpojumiem tās saimnieciskās darbības nodrošināšanai.

Saskaņā ar PVN likuma 10. panta pirmās daļas 1. punktu tikai VID reģistrētai apliekamai personai ir tiesības nodokļa deklarācijā kā priekšnodokli no budžetā maksājamās nodokļa summas atskaitīt no citām apliekamajām personām saņemtajos nodokļa rēķinos norādītās nodokļa summas par precēm un pakalpojumiem savu ar nodokli apliekamo darījumu nodrošināšanai.

Judikatūrā ir nostiprinājusies atziņa, ka atbilstoši PVN likuma 10. panta pirmās daļas 1. punktam preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas gadījumā personai ir tiesības uz priekšnodokļa atskaitīšanu vienīgi tad, ja ir ievēroti šādi priekšnoteikumi:

1) persona ir reģistrēta VID kā ar PVN apliekamā persona;

2) tā samaksājusi nodokļa rēķinu par pakalpojumu vai saņēmusi preci un atbilstošu nodokļa rēķinu;

3) prece vai pakalpojums saņemts no citas ar PVN apliekamās personas, kas atbilstošā kārtībā reģistrēta VID;

4) saņemtā prece vai pakalpojums tiek izmantots savu ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai, tas ir, tiek radīta jauna ar PVN apliekamā prece vai pakalpojums.

Turklāt, lai šīs tiesības izmantotu, obligāti jāpastāv visiem iepriekš minētajiem priekšnoteikumiem. Ja kaut viens no priekšnoteikumiem iztrūkst, personai nav tiesību atskaitīt priekšnodokli (*skat., piem., Augstākās tiesas 2006. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-14 12. punktu, 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-154/2007 9. punktu, 2007. gada 25. jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-296/2007 12. punktu*).

PVN likuma 10. pantā paredzēto priekšnodokļa atskaitīšanas tiesību mērķis ir atvieglot uzņēmējam visas saimnieciskās darbības laikā maksājamā vai samaksātā PVN nastu. Vienlaikus šā panta, kā arī to tiesību normu, kas paredz sodu par nepamatotu budžetā maksājamo nodokļu bāzes samazināšanu, mērķis ir nodrošināt, lai priekšnodokļa atskaitīšana netiktu veikta, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas vai nepamatoti iedzīvotos uz valsts budžeta rēķina (*skat. Augstākās tiesas 2007. gada 4. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-8/2007 11. punktu*).

Priekšnodokļa atskaitīšanas tiesība ir priekšrocība, un PVN maksātājam pirms priekšnodokļa atskaitīšanas ir pienākums pārliecināties, vai pastāv šīs tiesības izmantošanas priekšnoteikumi, kā arī jāuzņemas atbildība gadījumā, ja priekšnodoklis atskaitīts nepamatoti (*skat. Augstākās tiesas 2010. gada 1. jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-416/2010 13. punktu*).

Tādējādi, lai varētu izmantot tiesības uz priekšnodokļa atskaitīšanu, nodokļu rēķiniem ir jāatbilst faktiski notikušiem darījumiem. Proti, gan grāmatvedības attaisnojuma dokumentiem ir jāatbilst tiesību normās noteiktajām prasībām, gan pašiem darījumiem ir jābūt faktiski notikušiem tieši ar šajos rēķinos norādītajiem darījumu partneriem.

[11] Vienlaikus jāņem vērā, ka VID nevar liegt nodokļu maksātājam tiesības atskaitīt no PVN summas, kas viņam jāmaksā, nodokli, kas ir maksājams vai ir samaksāts par viņam sniegtiem pakalpojumiem, pamatojot ar to, ka šiem pakalpojumiem atbilstošā rēķina izsniedzējs vai viens no viņa piegādātājiem ir veicis prettiesiskas darbības, bez objektīviem pierādījumiem, kas liecinātu par to, ka attiecīgais nodokļu maksātājs zināja vai viņam bija jāzina, ka darījums, kas pamato tiesības uz atskaitīšanu, bija saistīts ar šī rēķina izsniedzēja izdarītu krāpšanu vai kāda cita tirgus dalībnieka piegādes augšupējā ķēdē izdarītu krāpšanu (*skat. Augstākās tiesas 2013. gada 30. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-50/2013 11. punktu*).

Atteikumu izmantot priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības VID nevar pamatot vienīgi ar nodokļu maksātāja darījuma partnera nelikumīgo vai fiktīvo darbību raksturu, jo tieši dienestam ir pienākums veikt nepieciešamās pārbaudes pie nodokļu maksātājiem

(*skat. ES tiesas 2012. gada 21. jūnija sprieduma apvienotajā lietā Nr. C-80/11 un C 142/11 Mahageben 62. punktu*).

Taču, ja nodokļu maksātājam ir norādes, kas pamato saprātīgas aizdomas par nelikumību vai krāpšanas esamību attiecībā uz rēķina izsniedzēju, tad VID var liegt tiesības uz atskaitīšanu (*skat. sal. turpat 2. gala secinājumu*).

Tas, vai darījumu galvenais mērķis ir vienīgi fiskālu priekšrocību iegūšana, izriet no attiecīgo darījumu satura un īstās nozīmes. Vērtējot darījumu, tiesa var ņemt vērā šo darījumu pilnībā mākslīgo raksturu, kā arī juridisku, ekonomisku un/vai personisku saistību starp uzņēmējiem, kuri ir iesaistīti nodokļu samazināšanas plānā (*skat. ES tiesas 2006. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. C-255/02 Halifax 81. punktu*).

ES tiesa arī secinājusi, ka PVN sistēmai ir pretrunā situācija, kad nodokļu maksātājs atskaita piegādātāja rēķinā iekļauto PVN, ja, kaut arī pakalpojums ir ticis sniegts, izrādās, ka to nav sniedzis minētais piegādātājs vai tā apakšuzņēmējs, cita starpā tādēļ, ka to rīcībā nav nedz nepieciešamā personāla, nedz aprīkojuma un aktīvu, grāmatvedībā nav dokumentētas faktiskās pakalpojuma sniegšanas izmaksas un dažus dokumentus parakstījušo personu kā piegādātāju identitāte ir izrādījusies nepatiesa, ar diviem nosacījumiem, ka šādiem faktiem ir jāveido krāpnieciska darbība un ka ar nodokļu iestāžu sniegtiem objektīviem elementiem ir jābūt pierādītam, ka nodokļa maksātājs zināja vai tam bija jāzina, ka darījums, kas ir tiesību uz atskaitījumu pamatā, ir bijis iesaistīts minētajā krāpnieciskajā darbībā, un tas savukārt ir jāpārbauda tiesai (*skat. ES tiesas 2014. gada 13. februāra sprieduma lietā Nr. C-18/13 Maks Pen EOOD 1. gala secinājumu*).

[12] Tādējādi tiesai ir jāizvērtē Sabiedrības darījumu ar SIA „T6 IP" patiesais saturs un VID secinājuma, ka Sabiedrība zināja vai tai bija jāzina, ka tā iesaistās nodokļu krāpšanā, pamatotība.

[13] Pārbaudot apstrīdētā darījuma norisi, tiesa konstatē turpmāko.

[13.1] Saskaņā ar tiesai pieejamās Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datu bāzes informāciju SIA „T6 IP" amatpersona laika posmā no 2006. gada 10. novembra līdz 2009. gada 30. novembrim bija /pers. G/, bet no 2009. gada 30. novembra līdz 2011. gada 23. martam – /pers. E/.

[13.2] Sabiedrība un SIA „T6 IP" 2007. gada 27. augustā noslēdza līgumu Nr. 0102 (*lietas 14.-16. lapa*). Šā līguma priekšmets: kāpšanas sporta treniņu torņa projekta un maketa izstrādāšana (1. posms), torņa izgatavošana un piegādāšana Rīgā, Kalnciema ielā 28 (2. posms), torņa montāža un uzstādīšana (3. posms). Līgumu Sabiedrības vārdā parakstījusi valdes locekle /pers. K/, bet SIA „T6 IP" vārdā – valdes loceklis /pers. G/.

2009. gada 21. augustā sastādīts pieņemšanas un nodošanas akts Nr. 1 par darbu pirmo posmu saskaņā ar līgumu Nr. 0102 (*lietas 17. lapa*). 2009. gada 20. novembrī sastādīts pieņemšanas un nodošanas akts Nr. 2 par darbu otro un trešo posmu (*lietas 18. lapa*). Minētos aktus Sabiedrības vārdā parakstījis valdes loceklis /pers. L/, bet SIA „T6 IP" vārdā – valdes loceklis /pers. G/.

SIA „T6 IP" 2010. gada 7. jūlijā izrakstīja Sabiedrībai rēķinu Nr. ARS 811047 saskaņā ar līgumu Nr. 0102 un aktu Nr. 1 (*lietas 19. lapa*) un 26. jūlijā – rēķinu Nr. ARS 811064 saskaņā ar līgumu Nr. 0102 un aktu Nr. 2 (*lietas 20. lapa*). Abus minētos rēķinus SIA „T6 IP" vārdā parakstījis /pers. E/.

Pieteicēja 2010. gada jūlijā veikusi priekšnodokļa atskaitījumus 2609,25 Ls apmērā saskaņā ar minētajiem rēķiniem.

[13.3] VID datu atbilstības pārbaudes laikā noskaidrojis, ka SIA „T6 IP" nav bijis struktūrvienību, uz tās juridisko adresi nosūtītā korespondence saņemta atpakaļ ar pasta atzīmi „Beidzies glabāšanas laiks". SIA „T6 IP" 2009. gada pārskats un uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija iesniegta VID bez skaitliskajām vērtībām. VID rīcībā nav informācijas par materiāltehnisko resursu esamību saimnieciskās darbības veikšanai. Laika periodā no 2007. gada augusta līdz 2009. gada oktobrim deklarēts viens darba ņēmējs – /pers. G/, 2009. gada novembrī – divi darbinieki: /pers. G/ un /pers. E/. 2010. gada jūlijā deklarēta viena darbiniece – /pers. M/, kura tajā pašā laikā bijusi nodarbināta pilnu darba dienu citā komercsabiedrībā. SIA „T6 IP" 2011. gada 1. aprīlī izslēgta no PVN apliekamo personu reģistra sakarā ar dokumentu neiesniegšanu PVN aprēķinu pārbaudei.

[13.4] No Sabiedrības par darījuma norisi saņemta šāda informācija.

[13.4.1] Sabiedrība 2012. gada 3. decembrī sniedza VID paskaidrojumu (*lietas 12.?13. lapa*), norādot, ka līgums ar SIA „T6 IP" tika noslēgts 2007. gada 27. augustā, bet darbi tika pabeigti 2009. gada 20. novembrī. Gan līgumu, gan pieņemšanas un nodošanas aktu no darbu veicēju puses parakstījis /pers. G/, bet visus torņa projektēšanas un uzstādīšanas darbus organizējis darbu vadītājs /pers. F/, kura uzvārdu neviens no Sabiedrības darbiniekiem neatceras. Uzstādītais tornis apskatāms dabā Rīgā, Kalnciema ielā 28. Pēc darbu pabeigšanas SIA „T6 IP" ilgstoši nepiestādīja rēķinu par paveiktajiem darbiem, tādēļ Sabiedrība apmaksu nevarēja veikt. Sabiedrība saņēma rēķinus tikai 2010. gada jūlijā. Sabiedrība noliedz tikšanos un darījumu slēgšanu ar /pers. E/.

[13.4.2] Sabiedrība 2013. gada 10. maija apstrīdēšanas iesniegumā par Sākotnējo lēmumu (*lietas 37.-38. lapa*) norādījusi turpmāko.

Sabiedrība jau sākotnēji prognozējusi zemu ienesīgumu kāpšanas torņa projektam. Lai ietaupītu uz izdevumu rēķina, Sabiedrība organizējusi iepirkuma procedūru, kurā izvēlējusies pretendentu ar viszemākās cenas piedāvājumu – SIA „T6 IP". 2007. un 2008. gadā veikto darbu kvalitāte bijusi neapmierinoša. 2009. gadā defekti tika novērsti, bet rēķins par padarīto darbu tika izrakstīts un apmaksāts tikai 2010. gadā.

[13.4.3] Tiesas sēdē Sabiedrības pārstāvis papildus paskaidroja, ka ar torņa projektu sākotnēji nodarbojies Sabiedrības darbinieks – projektu vadītājs, kurš pašlaik jau ir miris. Tika aptaujātas vairākas personas, izdevīgākais piedāvājums nācis no personas vārdā

/pers. F/. Sākotnēji Sabiedrībai tika izteikts piedāvājums veikt apmaksu torņa cēlējiem skaidrā naudā, bet Sabiedrības valde tam nav piekritusi, un tika panākta vienošanās, ka /pers. F/ piedāvās līgumu. Līgums paredzējis, ka netiks maksāts avanss. SIA „T6 IP" sagatavojusi līgumu, Sabiedrība pārbaudījusi, ka šī komercsabiedrība ir reģistrēta attiecīgajos reģistros, un līgums tika parakstīts. Sabiedrība necentās noskaidrot vai pārbaudīt, vai /pers. F/ ar SIA „T6 IP" bijis darba attiecībās. /pers. F/ faktiski bijis darbu vadītājs. Viņš devis norādījumus strādniekiem, kontaktējies ar Sabiedrības pārstāvi, kurš uzraudzījis darbus. Būvniecības laikā objektā atradies /pers. F/ un vēl trīs cilvēki. Pieteicējas pārstāvis norādīja, ka torņa projekts nav bijis izstrādāts, bet ir bijušas skices, uzmetumi, kā aptuveni izskatīsies objekts. Pieteicējas pārstāvis nevarēja paskaidrot, vai skices ir saglabājušās. Pirms līguma sastādīšanas tāme netika sastādīta, par līguma cenu puses vienojušās, jo bijušas aptuveni zināmas materiālu izmaksas un celtnieku darbs. Tornis tika uzcelts sešu līdz astoņu mēnešu laikā, taču tas bīstami kustējies, un tādēļ nācies to pārtaisīt. Radusies ideja par pamatiem, kas nostabilizēja torni pie jebkādas slodzes. Par konstatētajiem defektiem akts netika sastādīts. Defekti tikuši skaidroti ar pieredzes trūkumu līdzīgu objektu būvēšanā.

[13.5] Lietā ir SIA „T6 IP" amatpersonas /pers. E/ 2012. gada 28. februāra paskaidrojums VID Finanšu policijas pārvaldei (*lietas 61.-62. lapa*) . /pers. E/ norādījis, ka par minētā uzņēmuma amatpersonu kļuvis pēc trešās personas lūguma, iesniedzot Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā trešās personas iepriekš sagatavotus dokumentus. Valsts nodevas maksājumus Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā veikusi trešā persona. /pers. E/ saņemtos dokumentus atdevis trešajai personai. Bez tam, pēc trešās personas norādījuma /pers. E/ atvēris SIA „T6 IP" norēķinu kontus kredītiestādē Igaunijā. /pers. E/ par SIA „T6 IP" darbību neko nezina, šā uzņēmuma vārdā nekādus darījumus nav veicis, kā arī nav nevienu pilnvarojis rīkoties savā vai SIA „T6 IP" vārdā.

/pers. E/ tika izsaukts liecināt šajā lietā, taču neieradās.

[13.6] Būdams nopratināts liecinieka statusā šajā lietā, /pers. G/ liecināja, ka 2006. gadā bija dibinājis uzņēmumu – SIA „T6 IP". Bijušas ieceres darboties reklāmas jomā, taču projekts beidzies, tam faktiski pat nesākoties. Uzņēmums nekādu saimniecisko darbību nav veicis. /pers. G/ turpmāk arī nav izrādījis nekādu interesi par šo uzņēmumu un nezina tā pašreizējo statusu. /pers. E/ viņam nav pazīstams. /pers. G/ tika uzrādīti lietā esošie materiāli, uz kuriem ir viņa vārdā izpildīti paraksti: 2007. gada 27. augusta līgums Nr. 0102, 2009. gada 21. augusta un 20. novembra pieņemšanas un nodošanas akti (*lietas 14-18. lapa*). /pers. G/ liecināja, ka nav parakstījis šos dokumentus.

[14] Tiesa norāda, ka tiesai nav šaubu par to, ka Sabiedrībai piederošais kāpšanas tornis pastāv dabā un Sabiedrība ir saņēmusi pakalpojumus saistībā ar tā radīšanu. Taču lietā pēc būtības ir strīds, vai Sabiedrība šos pakalpojumus ir saņēmusi tādā veidā, kā tas noformēts darījuma dokumentos, jo ir vispārzināms, ka grāmatvedības dokumentos iespējams iegrāmatot arī reāli nenotikušus darījumus vai darījumus, kas ir notikuši ar citu, nevis dokumentos norādīto personu, un uz šo dokumentu pamata ir iespējams nepamatoti izmantot priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības.

Rēķina saņēmēja novērtējums ir izšķirošs, lai atzītu, ka priekšnodokļa atskaitīšanas tiesības liegtas pamatoti darījumā, kas faktiski noticis, bet ne ar rēķinā norādīto personu (*skat. Augstākās tiesas 2013. gada 7. maija sprieduma lietā Nr. SKA-14/2013 14. punktu*).

[15] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 149. pantu pierādījumi administratīvajā lietā ir ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti administratīvā procesa dalībnieku prasījumi un iebildumi, kā arī ziņas par citiem faktiem, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā. Savukārt saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 154. panta otro daļu nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu. Līdz ar to tiesas kompetencē ir izlemt, kādiem pierādījumiem dodama priekšroka.

Tiesa, izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, secina turpmāko.

[15.1] Tiesa uzskata, ka Sabiedrības lietā sniegtie paskaidrojumi ir pārāk vispārīgi un nekonkrēti. Akceptējot Sabiedrības minētos faktus par darījumu faktisko norisi, būtu jānotic tam, ka Sabiedrība uzticēja Latvijas mērogiem ekskluzīvas konstrukcijas radīšanu komercsabiedrībai, par kuru tai nekas iepriekš nav bijis zināms un par kuras uzticamību, reputāciju, spēju sniegt pakalpojumus atbilstošā kvalitātē Sabiedrība pat nemēģināja pārliecināties.

Tiesai, iepazīstoties ar brīvi pieejamiem informācijas resursiem, piemēram, interneta vietnes www.kapsanassienas.lv saturu, rodas pārliecība, ka šādus pakalpojumus, kas saistīti ar kāpšanas torņa projekta izstrādi un uzstādīšanu, var veikt tikai attiecīgi šaura profila speciālisti, kādu Latvijā nav daudz. Tādēļ Sabiedrības sniegto paskaidrojumu ticamību tiesai liek apšaubīt arī tas, ka Sabiedrība nav sniegusi nekādu informāciju par to, kādas ir bijušas alternatīvas SIA „T6 IP" piedāvājumam, Sabiedrībai arī nav saglabājušās projektu skices (maketi), kurām būtu bijis jābūt iesniegtām Sabiedrībai saskaņā ar pieņemšanas un nodošanas aktu Nr. 1. Sabiedrība arī nav varējusi sniegt jebkādu derīgu informāciju par darbu veicējiem, lai to būtu iespējams pārbaudīt. Līdz ar to pieteicējas sniegtos paskaidrojumus lietā tiesa vērtē kā izvairīgus.

[15.2] Nav apšaubāms fakts, ka tieši pieteicējas amatpersonu rīcībā ir vispilnīgākā informācija par tās noformētajiem un grāmatvedības uzskaitē reģistrētajiem darījumiem. Tādēļ loģiski būtu sagaidāma tieši pieteicējas amatpersonu iniciatīva un ieinteresētība sniegt papildu informāciju, lai novērstu jebkādas šaubas par apstrīdētajiem darījumiem. Turklāt saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 38. pantu nodokļu maksātājam nodokļu aprēķina apstrīdēšanas gadījumā ir pienākums sniegt pierādījumus, kas pamatotu pieteicēja grāmatvedībā reģistrētos darījumus un līdz ar to arī pieteicējas veikto nodokļu aprēķinu pamatotību. Minētajā tiesību normā noteikts, ka nodokļu maksātājam nepiekrītot nodokļu administrācijas aprēķinātajam nodokļu maksājumu lielumam, pierādījumus par nodokļu maksājumu lielumu nodrošina nodokļu maksātājs.

Ņemot vērā minēto, atzīstams, ka pieteicējas izvairīšanās sniegt pilnvērtīgus, detalizētus paskaidrojumus un papildu pierādījumus par apstrīdēto darījumu liecina par to, ka pieteicējas rīcībā nav šādas papildu informācijas un pierādījumu, kas savukārt netieši liecina par apstrīdētā darījuma formālo raksturu.

[15.3] Lai torni varētu ekspluatēt un Sabiedrība varētu to izmantot saimnieciskās darbības veikšanai, proti, lai cilvēki par samaksu kāptu šajā tornī, tam ir jāatbilst prasībām, kas noteiktas Preču un pakalpojumu drošuma likumā. Šādā aspektā tiesai šķiet absurds Sabiedrības sniegtais faktu izklāsts, ka Sabiedrība izvēlējusies torņa celšanai firmu, kurai nav bijis nekādas iepriekšējas pieredzes līdzīgos projektos un ka SIA „T6 IP" uzsākusi torņa uzsliešanu, faktiski balstoties uz aptuveniem projektiem, kamdēļ nācies projektā ieviest būtiskas korekcijas, jo tornis nav bijis stabils, tātad, nav bijis drošs. Šāda rīcība tiesas ieskatā liecinātu vienīgi par Sabiedrības galēju vieglprātību gan attiecībā pret savu projektu realizāciju, gan vispārīgām drošības prasībām.

[15.4] Tiesa saskata arī būtiskas pretrunas starp pieteicējas sniegtajiem paskaidrojumiem un darījuma dokumentāro noformējumu. Pieņemšanas un nodošanas akts Nr. 1 par darbu pirmo posmu ticis sastādīts 2009. gada 21. augustā. Tādējādi, šajā datumā Sabiedrībai bija jāpieņem izstrādāts torņa projekts un makets. Taču no pieteicējas paskaidrojumiem izriet, ka ne šāds projekts, nedz makets nav ticis izstrādāts, ir bijušas tikai darba gaitā strādnieku taisītas skices, kuras pieteicējas rīcībā tāpat nav saglabājušās. Turklāt, tiesa saskata arī neatbilstību laikā, proti, pieteicēja norādījusi, ka darbi tikuši pabeigti jau 2008. gadā, tie bijuši nekvalitatīvi, taču no pieņemšanas un nodošanas aktiem konstatējams, ka projektēšanas darbi (bez kuriem, tiesas ieskatā, sekmīga realizācija nemaz nebūtu iespējama) pabeigti vismaz gadu vēlāk pēc tam, kad it kā jau tikusi veikta sākotnējā darbu izpilde.

Pieteicēja nav varējusi sniegt tiesai saprātīgu izskaidrojumu minētajām pretrunām. Tiesas vērtējumā šādas pretrunas tikai norāda uz darījuma dokumentu noformēšanas formālo raksturu.

[15.5] Tiesai nav pamata apšaubīt liecinieka /pers. G/ sniegto liecību patiesumu, īpaši attiecībā uz to, ka /pers. G/ nav parakstījis līgumu ar SIA „Gandrs", kā arī pieņemšanas un nodošanas aktus. Tas norāda uz to, ka /pers. G/ parakstus uz šiem dokumentiem viņa vārdā ir izpildījusi cita persona.

Tiesas ieskatā tas pierāda to, ka Sabiedrības un SIA „T6 IP" darījums faktiski nav noticis.

[15.6] Tiesai nav pamata apšaubīt arī /pers. E/ paskaidrojumā minētos faktus, ka viņam nav bijis faktiskas saistības ar SIA „T6 IP" darbību. Ir vispārzināms, ka joprojām ir plaši izplatīta personu iesaistīšana pret atlīdzību dažādās prettiesiskās darbībās ar mērķi izmantot viņu personas datus fiktīvu darījumu noformēšanai un naudas līdzekļu aprites nodrošināšanai, un atbildīgās valsts institūcijas bieži nav spējīgas ar to efektīvi cīnīties. Šādā aspektā /pers. E/ paskaidrojumā minētie fakti netieši apliecina to, ka SIA „T6 IP" izrakstītie rēķini Sabiedrībai atspoguļo darījuma fiktīvo raksturu, proti, apstākļos, ja pakalpojuma sniedzēja būtu faktiski sniegusi citam uzņēmumam pakalpojumu, tad tās amatpersonai nebūtu iemesla noliegt piedalīšanos darījumu noformēšanā.

[16] Līdz ar to tiesa uzskata par pierādītu, ka kāpšanas torņa projekta izstrādāšanas un realizēšanas pakalpojumus Sabiedrībai nesniedza SIA „T6 IP". Izskatāmajā gadījumā pieteicēja nav arī sniegusi pierādījumus, lai pārliecinātu tiesu, ka deklarētais darījums ir noticis faktiski un tādā veidā, kā tas noformēts dokumentos. SIA „T6 IP" nevarēja šādus pakalpojumus nodrošināt darbaspēka un materiālo resursu neesamības dēļ. Liecinieka /pers. G/ liecības un /pers. E/ paskaidrojums ticami pierāda, ka Sabiedrības un SIA „T6 IP" darījuma dokumentārais noformējums ir fiktīvs.

Tiesa ir pārliecināta, ka pašai pieteicējai ir labi zināms, kā patiesībā notika kāpšanas torņa projektēšana un uzstādīšana. Tiesa pieļauj, ka pieteicējas amatpersonas varēja nezināt par to, ka kādas personas ļaunprātīgi izmanto SIA „T6 IP" rekvizītus, vilto /pers. G/ parakstus līgumā un pieņemšanas un nodošanas aktos, iesaista saimnieciskās darbības imitēšanā /pers. E/, taču, noformējot darījumu dokumentus, nevarēja nezināt par to, ka pakalpojumu faktiski nesniedz SIA „T6 IP", tātad, nevarēja nezināt par darījumu fiktīvo raksturu. Tādējādi Sabiedrība, pieprasot priekšnodokli, apzinājās, ka iesaistās PVN izkrāpšanā.

[17] Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23. panta $5.^1$ daļu, ja nodokļu administrācija datu atbilstības pārbaudes rezultātā konstatē neatbilstības starp nodokļu maksātāja iesniegto informāciju un nodokļu administrācijas rīcībā esošo informāciju, tā pieņem lēmumu par budžetā maksājamo vai atmaksājamo summu pārrēķinu, nosaka par labu budžetam piedzenamo nodokļa summu (starpību starp maksātāja deklarēto un datu atbilstības izvērtēšanas rezultātā precizēto nodokļu summu) un aprēķina nokavējuma naudu šā likuma 29. panta otrajā daļā noteiktajā apmērā par periodu no deklarētās nodokļa summas maksāšanas termiņa līdz šā lēmuma pieņemšanas dienai.

Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 29. panta otrajai daļai par nodokļu un nodevu maksājuma samaksas termiņa nokavējumu maksātājam tiek aprēķināta nokavējuma nauda – no laikā nenomaksātā pamatparāda 0,05 procenti par katru nokavēto dienu, ja konkrētā nodokļa likumā nav noteikti citi nokavējuma naudas apmēri.

Ņemot vērā iepriekš minētās tiesību normas, tiesa atzīst, ka VID pamatoti un pareizi aprēķinājis Sabiedrībai papildu nomaksai valsts budžetā PVN 2609,25 Ls un nokavējuma naudu 1257,66 Ls.

[18] Apkopojot visu iepriekš minēto, tiesa secina, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots, bet Sabiedrības pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. pantu un 289.-291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt SIA „Gandrs” pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2013. gada 21. jūnija lēmuma Nr. 22.8/L 15838 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnesis R. Dončenko